

Місце людини в інформаційному просторі

Впродовж останніх п'ятдесяти років відбувається масовий перехід від індустріального до інформаційного суспільства. Що означає: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства; зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті; зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних та господарських відносинах; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг. Це перевага чи недолік сучасності? На мою думку, завдяки цьому виникає безліч можливостей як для людини окремо, так і для держави в цілому. У наших руках знаходиться наймогутніша зброя — інформація.

У суспільстві з нерозвиненими ідеалами свободи і демократії широке поширення інформаційної технології в принципі неможливо. Інформаційна технологія передбачає необмежений доступ користувачів до банків даних, обмін різноманітною інформацією, швидке прийняття та здійснення практичних рішень.

У сучасних умовах інформація стає реальним соціальним ресурсом, так як інформація здатна допомогти людині адаптуватися у житті в умовах невизначеності, пристосуватися до постійних змін, виробити нові стереотипи поведінки, що відповідають новим обставинам. Інформація є важливим ресурсом соціально-економічного, технологічного і культурного розвитку. Більше того, інформація сьогодні визначається головною вартістю цивілізації і отримує статус домінанти. Інформація є цінною постільки, постільки сприяє досягненню поставленої цілі. Одна і та ж інформація має різну цінність, якщо її розглядати з точки зору використання різних цілей. [1, ст.5]

Яке ж місце у цьому займає інформаційне право? Воно є таким, що повинно створюватися світовими тенденціями та самими користувачами, а не окремою державою. Сама держава повинна бути частиною всесвітнього інформаційного суспільства. На вітчизняному законодавчому рівні інформаційне право є ще досить молодого галуззю права, однак більшість її норм вже нам знайомі. Норми інформаційного права формуються як на публічному (державному), так і приватному рівнях суспільних відносин щодо інформації у ході різноманітної діяльності людей. Інформаційне право через предмет правовідносин — інформацію пов'язане як з провідними галузями права (конституційним, адміністративним, цивільним, кримінальним) так і з різними іншими комплексними галузями права (фінансовим, господарським, екологічним ін.), спеціальними галузями права (інвестиційним, транспортним, повітряним, податковим, бюджетним, банківським, страховим, конкурентним та ін.), а також міжгалузевими інститутами права: правом інтелектуальної власності (у його складі — авторським, винахідницьким тощо), з іншими інститутами різних галузей права, де похідним предметом є суспільні відносини щодо інформації (твір, винахід, корисна модель, масова інформація, архіви, бібліотеки тощо). Субінститутами інформаційного права можна вважати такі, як: право свободи інформації, право доступу до інформації, правовий режим інформації з обмеженим доступом та інші.

Права і свободи людини у сфері інформації є важливим чинником умов існування конкретного індивіда і багато в чому визначає політичний устрій держави. Адже права і свободи людини у сфері інформації є ключовими інститутами громадянського суспільства, правової, демократичної держави.

На розвиток інформаційних прав людини впливає багато різних факторів. Це і розвиток жорсткої конкуренції на ринку інформаційних товарів і послуг, значний цифровий розрив, зіткнення і ломка законодавств країн через зникнення географічних і геополітичних меж

держав в рамках інформаційних мереж, зростання кількості інформаційних загроз, втручання в приватне життя та багато інших. Всі ці обставини вимагають розробки нового системного підходу до інформаційних прав громадян, адже вони можуть стати важливим інструментом для зближення не тільки країн а й цивілізацій. Глобалізація вимагає від країн конструктивного діалогу щодо інформаційних прав, в ході якого необхідно виробити універсальний підхід до процедур та механізмів захисту, а можливо навіть до змісту інформаційних прав людини для будь-якої національної системи права, для того щоб вони дійсно виражали загально-людські цінності. Сьогодні з цілковитою впевненістю можна стверджувати, що інформаційні права людини лежать в основі розбудови демократичної правової держави, є одним з основних інститутів громадянського суспільства та головним надбанням і цінністю європейської спільноти. [2, ст.55]

Отже, відповідаючи на основне питання, яке місце людини в інформаційному просторі, можна стверджувати наступне. Людина, безпосередньо, є центром такого простору, завдяки її потребам існує та здійснюється інформація. Інформація, у свою чергу, є основою кожної держави. Світ стрімко змінюється. Йому потрібні особистості, що зможуть швидко пристосовуватися до цих змін, поглинати нові знання, вести діалог на всіх рівнях комунікацій (від регіональних до глобальних), а також ділитися інформацією з великою кількістю зацікавлених осіб. З правової точки зору людина є тим, хто має невід'ємні міжнародні та конституційні права, що стосуються створення, передачі, отримання та інших маніпуляцій з інформацією. Саме ж інформаційне суспільство — пріоритет зовнішньої політики для кожної держави, який обумовлений не тільки прагматичними факторами або актуальними політичними установками, а й зумовлений історичними передумовами і довготривалими культурно-цивілізаційними потребами.

Список використаних джерел:

1. Пожуєв В.І. Осмислення місця і ролі інформації у сучасному суспільстві //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії / Ред. Воронкова В.Г. - Запоріжжя, 2010. - Вип. 42. - С. 4 - 13.
2. Калюжний К. Р. Сутність інформаційних прав людини в науці інформаційного права / К. Р. Калюжний// Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2012. - № 4. - С. 55-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2012_4_13.